

LÝ THUYẾT TÍNH TOÁN

BÀI 5: NGÔN NGỮ KHÔNG CHÍNH QUY

Phạm Xuân Cường
Khoa Công nghệ thông tin
cuongpx@tlu.edu.vn

1. Khái niệm
2. Bộ đề Bơm
3. Tổng kết chương 1

Khái niệm

- **Ngôn ngữ chính quy:** Ngôn ngữ được đoán nhận bởi một DFA nào đó

→ **Ngôn ngữ không chính quy** là gì?

Ví dụ: Xét các ngôn ngữ sau trên bộ chữ $\Sigma = \{0,1\}$ là **chính quy** hay **không chính quy**

$$B = \{0^n 1^n \mid n \geq 0\}$$

$$C = \{w \mid w \text{ có số ký hiệu } 0 \text{ bằng số ký hiệu } 1\}$$

$$D = \{w \mid w \text{ có số lần xuất hiện xâu con } 01 \text{ và } 10 \text{ là bằng nhau}\}$$

- **Ngôn ngữ chính quy:** Ngôn ngữ được đoán nhận bởi một DFA nào đó

→ **Ngôn ngữ không chính quy** là gì?

Ví dụ: Xét các ngôn ngữ sau trên bộ chữ $\Sigma = \{0,1\}$

$B = \{0^n 1^n \mid n \geq 0\} \rightarrow$ **Không chính quy**

$C = \{w \mid w \text{ có số ký hiệu } 0 \text{ bằng số ký hiệu } 1\} \rightarrow$ **Không chính quy**

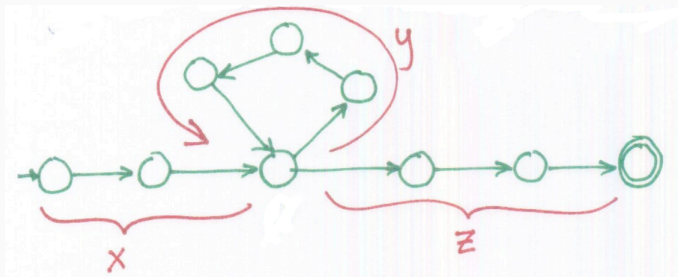
$D = \{w \mid w \text{ có số lần xuất hiện xâu con } 01 \text{ và } 10 \text{ là bằng nhau}\} \rightarrow$ **Chính quy**

→ Làm sao để chứng minh một ngôn ngữ là không chính quy?

- Hãy tưởng tượng một FSM có thể tạo ra các chuỗi rất dài
Ví dụ: Một DFA có $|Q| = 5$
Làm sao để tạo ra một chuỗi dài $\rightarrow$ Đi theo chu trình
Nếu không theo chu trình thì chuỗi dài nhất được sinh ra là bao nhiêu?
 $\rightarrow |s| \leq 5$
- Tất cả các chuỗi ≥ 5 đều phải đi theo một chu trình nào đó
  - Nếu ta có thể đi theo một chu trình **n lần** thì chuỗi được sinh ra đó sẽ nằm trong ngôn ngữ mà FSM đó đoán nhận
  - Nếu ta bỏ qua chu trình đó thì chuỗi được sinh ra vẫn sẽ nằm trong ngôn ngữ mà FSM đó đoán nhận

Ví dụ

Xét một FSM sau:

→ Tất cả các chuỗi s được sinh ra có dạng $s = xy^iz$ đều thuộc ngôn ngữ A mà máy FSM đoán nhận